

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tuloverolain 38 ja 39 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan tuloverolakia muutettavaksi siten, että maatalouden harjoittaja, yksityinen elinkeinonharjoittaja, kuolinpesä ja verotusyhtymän osakas voisivat valita verotuksessa yritystulon pääomatulo-osuudeksi 18 prosentin sijasta 10 prosenttia verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä maatalouteen tai elinkeinotoimintaan kuuluneesta nettovarallisuudesta tai osakkaan yhtymävaralli-

suudesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2001 toimitettavassa verotuksessa. Esitys liittyy vuoden 2001 lisätalousarvioon ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

PERUSTELUT

1. Nykytila

Maatalouden harjoittajan, yksityisen elinkeinonharjoittajan, kuolinpesän ja verotusyhtymän osakkaan maatalouden ja elinkeinotoiminnan tulos verotetaan osaksi pääomatulona ja osaksi ansiotulona. Pääomatulo-osuudesta maksetaan 29 prosentin pääomatulovero. Loppuosa verotetaan ansiotulona, jonka veroprosentti määräytyy verovelvollisen ansiotulojen kokonaismäärän perusteella.

Maatalouden tuloksen laskemisesta säädetään maatilatalouden tuloverolaisissa (543/1967). Maatalouden tulos lasketaan vähentämällä maatalouden puhtaasta tulosta maataloudesta johtuneen velan korot sekä indeksij- ja kurssitappiot. Kun maatalouden tuloksesta vähennetään tuloverolain (1535/1992) 30 §:n 1 momentin nojalla aikaisempien verovuosien vahvistetut maatalouden tappiot, saadaan jaettava yritystulo, joka jaetaan maatalouden harjoittajan pääoma- ja ansiotuloksi.

Elinkeinotoiminnan tulolähteen tulos laskeetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) säännösten mukaan. Tuloverolain 30 §:n 1 momentin mukaan elinkeinotoiminnan tulos otetaan aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden vähentämisen jälkeen huomioon jaettavana yritystulona yksi-

tyisen elinkeinonharjoittajan ansiotuloa ja pääomatuloa laskettaessa.

Maatalouden harjoittajan, yksityisen elinkeinonharjoittajan ja kuolinpesän yritystulon jakamisesta pääoma- ja ansiotuloksi säädetään tuloverolain 38 §:ssä. Yritystulo jaetaan pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin siten, että pääomatuloksi katsotaan 18 prosenttia maatalouteen tai elinkeinotoimintaan verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneesta nettovarallisuudesta ja loppuosa verotetaan ansiotulona.

Jos molemmat puoliset ovat osallistuneet maatalouden, yksityisen liikkeen tai ammatin harjoittamiseen, saatu yritystulo jaetaan tuloverolain 14 §:n mukaan puolisoitten kesken. Jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus jaetaan yrittäjäpuolisoiden kesken heidän työpanostensa suhteessa. Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus jaetaan puolisoitten kesken sen mukaan, missä suhteessa he omistavat toiminnan nettovarallisuutta.

Verotusyhtymä on kahden tai useamman henkilön muodostama yhteenliittymä, jonka tarkoituksena on kiinteistön viljely tai hallinta. Verotusyhtymä ei ole itsenäinen oikeussubjekti eikä erillinen verovelvollinen. Verotusyhtymälle vahvistetaan kuitenkin maatalouden puhdas tulo tai tappiollinen puhdas tulo, joka jaetaan osakkaille. Osakkaan osuu-

desta maatalouden puhtaaseen tuloon vähennetään hänen sellaiset korkomenonsa, jotka kohdistuvat yhtymän maatalouteen. Osuudesta puhtaaseen tuloon vähennetään lisäksi aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä. Näin saadaan verotusyhtymän osakkaan maatalouden tulos, joka katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan yhtymävarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa.

Siirryttäessä nykyiseen tuloverojärjestelmään vuonna 1993 yritystulo alettiin jakaa verotettavaksi osaksi ansiotulona ja osaksi pääomatulona. Yritystulon verottaminen osittain pääomatulona perustuu ajatukseen, jonka mukaan omaan yritykseen tehtyjä sijoituksia kohdeltaisiin verotuksessa tasavertaisesti muuhun kohteeseen tehtyjen sijoitusten kanssa. Yrityksestä saatu tulo verotetaan pääomatulona siltä osin kuin se voidaan katsoa yritykseen sijoitetun pääoman tuotoksi ja vastaa suurin piirtein sitä tuottoa, jonka vastaavalle sijoitukselle voisi saada muista kohteista. Loppuosa yritystulosta verotetaan ansiotulona. Muutoksella haluttiin myös kannustaa yrityksiä oman pääoman kasvattamiseen ja vakavaraisuuden parantamiseen, minkä vuoksi pääomatulo-osuus mitoitettiin vallitsevaan korkotasoon verrattuna jossain määrin korkeaksi.

Pääomatulo-osuudeksi säädettiin aluksi 15 prosenttia, jonka katsottiin olevan riittävä sisältääkseen myös korvauksen oman pääoman ehtoisen sijoituksen suuremmasta riskistä. Yleistä korkotasoa kuvaa esimerkiksi valtion obligaatiolainan korko, joka tuolloin oli 11—12 prosenttia.

Pääministeri Paavo Lipposen ensimmäisen hallituksen ohjelmassa (10.4.1995) asetettiin tavoitteeksi eri yritysmuotojen tasapuolisen verotuskohtelun edistäminen. Muussa kuin osakeyhtiömuodossa harjoitetun yritystoiminnan katsottiin olevan verotuksessa osakeyhtiöitä epäedullisemmassa asemassa, koska näillä verovelvollisilla ainakin osa yrityksessä pidätetystä voitosta tulee yleensä verotetuksi yrittäjän ansiotulona, kun taas osakeyhtiössä voidaan pidättää voittoa yhtiöverokannan mukaisella verotuksella. Tätä epäkohtaa tarkasteltiin valtiovarainministeriön asettamassa Pienyritysten verotuksen uudistamis-

työryhmässä keväällä 1996 (VM 1996:7). Työryhmä teki ehdotuksen niin sanotusta laajennusrahostosta, joka olisi mahdollistanut tulon säästämisen yhtiöverokannalla myös muissa yrityksissä kuin osakeyhtiöissä. Ehdotusta arvosteltiin kuitenkin voimakkaasti muun muassa monimutkaisuudesta ja siitä, että se olisi käytännössä hyödyttänyt vain pienehköä osaa yrityksistä. Tästä syystä työryhmän ehdotusta ei sellaisenaan toteutettu.

Laajennusrahostomallin sijasta maatalouden harjoittajien, yksityisten elinkeinonharjoittajien, kuolinpesän ja yhtymien tulorahotusmahdollisuuksia päätettiin vahvistaa yritystulon pääomatulo-osuutta korottamalla.

Verovuodesta 1997 pääomatulo-osuudeksi säädettiin 18 prosenttia. Lisäksi pääomatulo-osuuden määrää korotettiin siten, että 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen määrästä lisätään nettovarallisuuteen pääomatulo-osuutta laskettaessa.

Vastaavantyyppinen eriytetty tuloverojärjestelmä on käytössä myös Ruotsissa ja Norjassa. Näissä maissa pääomatulo-osuusprosentti on sidottu korkotasoon ja se on laskeutunut korkotason alenemisen myötä. Ruotsissa yksityisen elinkeinonharjoittajan pääomatulo-osuus määritetään siten, että se on valtion pitkäaikaisen lainanoton korko lisättynä 5 prosentilla. Ruotsissa yksityisen elinkeinonharjoittajan verotuksessa yritystulosta katsottiin pääomatuloksi 9,38 prosenttia nettovarallisuudesta vuonna 2000. Vuonna 1993 vastaava pääomatulo-osuus oli 13,12 prosenttia. Myös Norjassa pääomatulo-osuuden laskeutumisessa käytettävä prosentti on sidottu yleiseen korkotasoon.

Suomen valtion obligaatiolainojen korkotaso on tällä hetkellä noin 5 prosenttia. Tähän nähden voimassa olevaa 18 prosentin pääomatulo-osuutta voidaan pitää verrattain korkeana.

Vaikka yritystulon korkea pääomatulo-osuus on useimmissa tapauksissa verovelvolliselle varsin edullinen, pääomatulovero- korottaminen sekä ansio- ja pääomatuloverotuksen tason muutokset ovat kuitenkin johtaneet siihen, että joidenkin yrittäjien verotus muodostuu tällöin ankarammaksi kuin vastaavan tulotason palkansaajan verotus. Tällaisille yrittäjille olisi edullisempaa saada tu-

tulo-osuuden määräytymisestä.

Jos yrittäjä harjoittaa sekä maataloutta että elinkeinotoimintaa, hänen tekemänsä vaatimus yritystulon pääomatulo-osuuden määräytymisestä 10 prosentin mukaan voisi koskea joko maatalouden jaettavaa yritystuloa tai elinkeinotoiminnan jaettavaa yritystuloa tai molempia. Siten yrittäjä voisi vaatia pääomatulo-osuuden laskemista esimerkiksi pelkästään maatalouden osalta 10 prosentin mukaan, jolloin elinkeinotoiminnan osalta yritystulon pääomatulo-osuus määräytyisi 18 prosentin mukaan nettovarallisuudesta.

Koska yrittäjäpuolisoiden jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus jaetaan puolisoitten kesken, molempien puolisoitten pääomatulo-osuuden määräytymisprosentin on oltava sama. Yrittäjäpuolisoiden verotuksessa 10 prosentin pääomatulo-osuutta voitaisiin soveltaa ainoastaan, jos he tekevät tätä koskevan vaatimuksen yhteisesti. Jos puoliset esimerkiksi vaativat, että yhdessä harjoitetun elinkeinotoiminnan pääomatulo määräytyisi 10 prosentin mukaan, molempien puolisoitten harjoittaman elinkeinotoiminnan osalta yritystulon pääomatulo-osuus määräytyisi 10 prosentin mukaisesti nettovarallisuudesta. Jos sen sijaan vain toinen yrittäjäpuolisista tekee vaatimuksen 10 prosentin pääomatulo-osuuden määräytymisprosentista, molempien puolisoitten jaettavan yritystulon pääomatulo-osuuden määräksi katsottaisiin 18 prosenttia.

Vaatimus olisi esitettävä ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä. Jollei vaatimusta tehdä, yritystulon pääomatulo-osuus määräytyisi 18 prosentin mukaan.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Valtiovarainministeriössä tehdyn arvion mukaan ehdotettu muutos vähentäisi verotuloa vuosittain noin 45 miljoonaa markkaa, jos verovelvolliset valitsevat itselleen edullisimman vaihtoehdon. Valtion tuloveron

tuotto alenisi runsaat 135 miljoonaa markkaa, kuntien verotulo kasvaisi noin 79 miljoonaa markkaa, Kansaneläkelaitoksen 7 miljoonaa markkaa ja kirkollisveron saajien 6 miljoonaa markkaa.

Esityksen arvioidaan lieventävän noin 73 000 verovelvollisen verotusta. Heistä noin 45 000 on maatalousyrittäjiä tai verotusyhitymän osakkaita ja noin 28 000 yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Valtiovarainministeriön laskelmien perusteella suurimmalla osalla verovelvollisista vero alenisi enintään 500 markkaa vuodessa. Yksittäistapauksissa veron alentuminen voisi kuitenkin olla yli 6 000 markkaa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä. Asiaa valmisteltaessa on kuultu Verohallitusta, Keskuskauppakamaria, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y:tä, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund r.f:iä, Suomen Yrittäjät r.y:tä sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoa. Esitetyt kannanotot on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon esitystä laadittaessa.

5. Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2001 lisätalousarvioesitykseen.

6. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2001 toimitettavassa verotuksessa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

*Lakiehdotus***Laki****tuloverolain 38 ja 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 38 §:n 1 momentti ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1126/1996, seuraavasti:

38 §

Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus

Edellä 30 §:ssä tarkoitettu jaettava yritystulo katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa. Verovelvollisen tai yrittäjäpuolisoiden ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä tekemästä vaatimuksesta jaettavan yritystulon pääomatulo-osuudeksi katsotaan kuitenkin 10 prosentin vuotuista tuottoa vastaava määrä. Jos verovelvollinen on verovuonna aloittanut elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisen, pääomatulo-osuus lasketaan elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuoden päättyessä kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

39 §

Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta, josta on vähennetty osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot ja aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä, katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan yhtymävarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa. Osakkaan ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä tekemästä vaatimuksesta pääomatulo-osuudeksi katsotaan kuitenkin 10 prosentin vuotuista tuottoa vastaava määrä.

—————
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 2001. Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen
 kerran vuodelta 2001 toimitettavassa vero-
 tuksessa.

—————
 Helsingissä 27 päivänä huhtikuuta 2001

—————
Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri *Suvi-Anne Siimes*

Laki**tuloverolain 38 ja 39 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/1992) 38 §:n 1 momentti ja 39 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1126/1996, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

38 §

38 §

*Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus**Jaettavan yritystulon pääomatulo-osuus*

Edellä 30 §:ssä tarkoitettu jaettava yritystulo katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa. Jos verovelvollinen on verovuonna aloittanut elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisen, pääomatulo-osuus lasketaan elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuoden päättyessä kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

Edellä 30 §:ssä tarkoitettu jaettava yritystulo katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuotta edeltäneen verovuoden päättyessä kuuluneelle nettovarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa. *Verovelvollisen tai yrittäjäpuolisoiden ennen verovuodelta toimitettavan verotuksen päättymistä tekemästä vaatimuksesta jaettavan yritystulon pääomatulo-osuudeksi katsotaan kuitenkin 10 prosentin vuotuista tuottoa vastaava määrä.* Jos verovelvollinen on verovuonna aloittanut elinkeinotoiminnan tai maatalouden harjoittamisen, pääomatulo-osuus lasketaan elinkeinotoimintaan tai maatalouteen verovuoden päättyessä kuuluvan nettovarallisuuden perusteella.

39 §

39 §

*Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus**Verotusyhtymän osakkaan tulo-osuuden pääomatulo-osuus*

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta, josta on vähennetty osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot ja aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä, katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan yhtymävarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa.

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän osuus verotusyhtymän maatalouden puhtaasta tulosta, josta on vähennetty osakkaan yhtymän maatalouteen kohdistuvat korkomenot ja aikaisemmilta verovuosilta vahvistetut osakkaan maatalouden tappiot yhtymästä, katsotaan pääomatuloksi siihen määrään saakka, joka vastaa osakkaan yhtymävarallisuudelle laskettua 18 prosentin vuotuista tuottoa. *Osakkaan ennen verovuodelta*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*toimitettavan verotuksen päättymistä teke-
mästä vaatimuksesta pääomatulo-osuudeksi
katsotaan kuitenkin 10 prosentin vuotuista
tuottoa vastaava määrä.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 2001. Tätä lakia sovelletaan ensim-
mäisen kerran vuodelta 2001 toimitettavas-
sa verotuksessa.*
